N:o 3. Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Klara V. Kyrkog. 19. Stockholm den 1 Februari 1886. Pris: Helt år 6 kr. Lösn:r 30 öre. Annonspris 10 öre petitrad. Årg. 6.

Robert Schumann och hans skola.

(Forts. o. slut.)

Jag tycker det vara ett fint och djupt liggande drag i Schumanns natur, att han först *efter* den fantastiska diktningen för piano öfvergick till sången. Sången är, redan den, en makt som tyglar känslan, ty den måste afse det inre sammanhanget mellan rösten och instrumentet. Klaviaturen är en liten oändlighet, utan gränser och band liksom luften. Så snart den träder i förbindelse med andra tonelement blir den ändlig, d. v. s. den får vissa begränsningar, förnämligast klangkarakterens, men dernäst äfven dem, som medfölja ett specielt läge. Schumanns första steg ut i verklighetsverlden var sången. Men eget nog var icke sångstämman hos honom det *Jag* som instrumentet ackompagnerade, sångstämman är hos honom endast det reella, något tunna extraktet af en oändlig personlighet, förlagd till klaviaturen.

Den Schumannska »Lied»'en intager en alldeles särskild ställning. Diktens poetiska lokalfärg, som redan hos Schubert nått en stark utveckling, blifver hos Schumann fullföljd ända till den egna erfarenhetens visshet. Huru små medel ibland fordras dertill kan man se af sången »In der Fremde», hvarest den ögonskenligen enklaste ackordrörelse skildrar die schöne Waldeinsamkeit med en skakande påtaglighet, eller af »Mondnacht», der ackompagnementets få stämmor måla situationen »es war als hätte der Himmel die Erde still geküsst» så — jag kan ej annat än upprepa det — så upplefvadt, att hvar och en känner: här breder en skald »weit seine Flügel aus» i månljus och blomsterprakt. Allt det drömmande, ömma, blyga har aldrig hos någon annan tonsättare fått ett mera slående utryck. Kanske har aldrig hos någon man funnits en sådan diktarblyghet gent emot sin bestämmelses gåta, som hos Schumann. Hvad han i denna Liederperiod egentligen gaf uttryck åt var ungdomligheten med sin ovissa, skygga känsla af kraft, sin morgonrodnads glans, sitt vårliga vemod. I de kända dikter han använde till sina sånger, öfverraskas vi ofta af något för oss främmande. De förefalla så bekanta och dock strax derefter — icke bekanta. Det är diktens hjertepulsering satt i musik. Hvad ordet icke kunde frigöra, näml. — man förlåte bilden — känslans aliquot-toner, dem skalden icke kan återgifva, det kommer till uttryck genom musiken.

Schumanns symfonier — i synnerhet de båda första *b*-dur och *c*-dur — voro efter Beethovens död de förnämsta tonskapelser på detta det instrumentala tänkandets oändliga område. Till sin karakter äro de så olika, att man skulle kunna tro att ett fjerdedels århundrade låge mellan deras tillkomst, då den andra dock skrefs endast 4 till 5 år senare än den första. *B*-durs-symfonien har alla ett första försöks hänförande egenskaper, dit jag äfven räknar några älskvärda ofullkomligheter. Den är full af granskogsluft. Det ligger en så strålande bröllopsstämning öfver den, som om Schumann deruti firade sin smekmånad. Alla tankar i denna symfoni sträfva uppför fjällväggen. Men ögonblickets lidelsefulla kraf gör dess horisont något orolig, som kontrasterar anmärkningsvärdt med *C*-durssymfoniens mättade lugn. Denna liknar mer en utsigt från den fria höjden. Allt deri är moget och afrundadt. Blommorna stå icke mer i sprickning, de blomstra i full prakt. Äfven i den instrumentala behandlingen är skilnaden påtaglig. *B*-durs-symfonien eger ännu en sista glimt af ett första försök som orkester-partitur, men just detta skänker den detta hjelplöshetens hänförande behag, som kläder en blifvande skönhet så väl. Den andra symfonien visar oss redan den rutinerade partiturskrifvaren.

Den tredje s. k. Rhen-symfonien har hvarken den förstas eller den andras storslagenhet. Den försöker genom tre satser att vara gemytlig. Men jag vet intet värre än en melankoliker, som söker att vara treflig. Hela verket beherskas af en djup förstämning, som sträfvar att lura sig sjelf.

Herrliga som kompositioner i och för sig äro de tre stråkqvartetterna, om de än sakna det äkta qvartettmessiga. Det är dels piano-, dels orkestermusik. Den sista verkliga stråkqvartett, som är skrifven, har Beethoven skrifvit. Cherubini, Mendelssohn, Schumann ha komponerat en musik, anförtrodd åt stråkqvartetten, men som under vissa vilkor, och icke alltid till sin skada, låter tänka sig instrumenterad på annat sätt. Schubert t. o. m. är icke fri från symfoniska strömningar i sin genialiska *d*-molls-qvartett. Endast variationerna deruti klinga fullt qvartettmessigt. De andra satserna låta lika väl tänka sig för orkester. Men förgäfves skulle man försöka att föreställa sig en af Beethovens ryska qvartetter eller hans harp- eller ciss-molls-qvartett för orkester. Det vore helt enkelt en förfalskning. Hos honom är det fyra personer, hvilka, alla med samma musikaliska begrepp och bildning, musicera med hvarandra, och icke olika klangrupper, ämnade att i en orkester operera mot hvarandra. I finalen af Schumanns a-durs-qvartett skulle man med lätthet kunna utpeka de ställen, der pukor och trumpeter fattas. Vise man mig en sådan möjlighet i de Beethovenska qvartetterna! — Icke desto mindre kunna sådana verk, fastän de icke hafva konstartens karakter, göra den herrligaste verkan; ty det är dock tankarne som ha sista ordet. Saknaden af orkester, och konflikten mellan tankar och uttryksmedel till trots, höra vi dock de Schumannska qvartetterna med den innerligaste glädje. Der instrumenten få anstränga sig utöfver sin förmåga, göra våra känslor dem det efter. Det hör till de offer man gerna bringar sina vänner.

Betraktar man derefter Schumanns mognaste verk, det, hvari naturanlag och konst fullkomligt mäta sig med hvarandra, och som, likt alla sådana verk, bära en prägel af olympisk klarhet, nämligen pianoqvintetten, så erfar man vigten af

att räkningen stämmer på alla punkter. Qvintetten har ännu den originella fängslande makten från hans första period, förenad med skönheten af ett fulländadt konstnärskap. Den är genom sin egendomliga clair-obscur ett ensamstående fenomen i kammarmusik-litteraturen. Hvilken blandning af eld och behag redan i dess första afdelning, och huru introduceras icke det andra temat, som med en blick ur ett par blyga ögon! Derefter det fladdrande scherzot, det bard-aktiga andantet och finalens kontrapunktiska karnevals-munterhet, — hvilka ord kunna skildra hvad här är måladt i toner! Pianoqvartetten lider vid jemförelsen med ett så lyckligt grepp. Det är som ville någon våga en ridt i romantikens gamla trakter men icke känner sig rätt säker i sadeln.

Schumann har äfven skrifvit en hel mängd andra kammarmusik-verk. De ega alla karakteren af ett känsligt själslif, äro fulla af stora drag, men sakna plastisk hållning. Han hade en feberaktig fallenhet att söka behag i synkopens hämmande andfåddhet, att förfölja sina idéer med en skarp, ofta besvärlig rytmik och en ofta allt för starkt kryddad harmonik, mera till för att egga än för att stilla törsten. Dessa egenskaper — jag vill icke kalla dem fel, ty de hänga dertill för mycket samman med hans företräden — följa honom egentligen alltid, men de träda sällan så otygladt i dagen som i dessa arbeten.

Såsom allt var romantik hos Schumann, så var ock hans religiösa känsla det äfven. Han kunde aldrig sluta något innerligare förbund med messans eller requiemets stela texter. Helt visst tilltalades han mer af det allmänna skaldeuttryckssättet för gudstanken, såsom den uttalar sig i den redan tidigare komponerade »Advent-lied», och i den senare (skrifna) »Neujahrs-lied» af Rückert. För resten känner jag utanför musiken icke alls till Schumanns förhållande till religion och filosofi. Af mycket uti hans natur sluter jag mig till, att han var pantheist.

Hans tragiska slut vilja vi här beröra endast med ett par ord, ty ord äro maktlösa gent emot ett sådant öde. När Schumann kunde bli galen och Beethoven döf, så visar sig det vi kalla ödet endast som en fysiologisk katastrof.

Härmed vare då Schumanns porträtt, flyktigt utkastadt som det är, afslutadt. Jag har endast tagit med de drag, som tyckts mig betydande. Om många af hans bästa arbeten har jag icke talat. Essayisten har en annan uppgift än biografen; han har icke att göra med hvar enskild maska men med nätet i sin helhet.

Schumannismen har uppnått en af de vändpunkter i lifvet, som icke sällan förekomma i »skolornas» historia. Intet lockar så till efterföljd som en under säregna vilkor utvecklad, abnorm konstnärsindividualitet som går sina egna vägar. Sådana menniskor som Goethe, Raphael, Mozart sporra på långt när ej så kraftigt till bildandet af en skola. Att ansluta sig till dem vore blott att efterlikna naturen i dennas högsta konstnärliga uttryck. Vid bivägarne till den ideella konstens stora landsväg är det, som konstkolonierna uppstå. Schumanns konst var ett jäsningsämne, utan hvilket vi icke kunna tänka oss den tyska musikens nuvarande ställning och gestaltning. Huru nära eller aflägset vi än stält den, har dock hvar och en af oss upptagit något af den hos sig. Det är svårt att i korthet uttala hvari dess väsen egentligen bestod. Till dels var den ett svärmiskt fördjupande i den poetiska känslan, till dels en flygt utöfver den, och dock med kritiskt medvetande. Egentligast en idealism af så nervös art, att orsaken bäfvade för sin egen verkan; derigenom uppstod en sammanträngning af det inre lifvet, en böjelse för att hänge sig åt namnlösa själsstämningar och att erfara en musikalisk vällust, som tilltalade ett sympatiskt nervlif lika mycket som det rönte det häftigaste motstånd hos kraftigare naturer. Likaväl som en helt realistisk konst är omöjlig i längden, likaväl är en fullt idealistisk, sådan som Schumanns, omöjlig annat än till en tid. Endast der de båda riktningarna mötas som inslag och ränning åstadkomma de en hållbar väfnad.

Schumann sjelf blifver för oss dock alltid den han var. Hvad hans konst kunde gifva uttömdes af honom sjelf och de närmaste utstrålningarna af hans skola. Derföre taga vi icke farväl af *honom*, utan blott af den tomma föreställningen att hans idealer ännu äro produktiva för oss. Att ringakta honom vore att missförstå en betydande del af vårt eget hjerta. Men hvar tid har sina idealer och alla idealer ha sin tid. Vi lefva i ett klarare, dristigare ljus än han, och detta ljus kastar skarpare skuggor och uppsuger vår drömverlds dimmor. Vi hängifva oss icke längre åt känslans dag- och nattsvärmeri. Också en annan af de Schumannska stämningarna, som jag ville kalla den »Manfredska», har tidens friskare flägt skingrat som en dimma. »Das graue Elend» väcker ej längre vår fruktan eller vårt medlidande. Vi äro allt för praktiska för att finna behag i själsprocesser, som förlora sig i tomma rymder och göra melankoliska entrechats på himmels-stegen, i stället för att gå steg för steg uppför den. När Byron och Schumann fråssade i sådana stämningar, låg detta i deras natur. De kämpade, med ett förtviflans uppbåd af de yttersta medlen, och om de också icke kunde segra der, hvarest seger var omöjlig, utvecklade de en själsstorhet som gör intryck på oss. Men ve de epigoner, som vilja skildra kaos utan att, som de, åtminstone låta ana skapelsens: varde ljus! Finnes det då icke tillräcklig smärta, åt hvilken konstnären kan gifva uttryck! Vi kunna icke, tycker jag, göra oss till godo andra konstens uppenbarelser än dem till hvilka vi bära eqvivalenterna inom eget bröst. Formler, som vi icke kunna sätta i tal, äro för oss oproduktiva värden. —*a*—

J. A. Josephson på Leckö.

(»Ur en svensk tonsättares lif» af *N. P. Ödman.*)

Efter en angenäm förmiddag sommaren 1842 med pianospel och sång i den musikaliska Wennerbergska familjen reste Josephson strax på eftermiddagen vidare till sin bestämmelseort Leckö. Sin resa dit och den vackra naturen kring Venerns stränder i denna trakt målar han lifligt, äfvensom sin ankomst till Leckö och mottagandet der i den Rudenschöldska familjen, der han nu skulle stanna någon tid som musiklärare.* Den anda Josephson mötte i denna familjekrets beskrifver han såsom stilla, allvarlig, enkel och hjertlig. Dock låg öfver umgänget och samtalet en viss tyngd, och Josephson var förvånad att här finna menniskor »som syntes älska tystnaden lika mycket som han sjelf», ja, så pass mycket att han till och med »fann sig uppfordrad att vara den språksammaste». Värden på stället, grefve Carl Rudenschöld (hvars hustru i förbigående sagdt var en syster till Josephsons vän Axel Adlercreutz), slog mycket an på Josephson genom sitt redbara, sanna och enkla väsende, en äkta gammaldags landtmans. »Han bryter i kapp med sina barn på en äkta Vestgöthska», säger Josephson, »och kappas äfven med sin hustru att breda öfver det hela ett skimmer af huslig trefnad och enfald.» Men det är ej med denne man Josephson nu på de närmast följande bladen i sin dagbok sysselsätter sig, det är framför allt med hans broder, den bekante menniskovännen och pedagogen — *Torsten Rudenschöld.*

Denne märklige man bodde nemligen med sin familj i närheten på en liten obetydlig gård, Djurgården kallad, och Josephson fick tillfälle att göra bekantskap med honom redan dagen efter sin ankomst och mottog redan från första ögonblicket ett djupt intryck af hans personlighet.

Men Josephson gjorde nämnde dag först bekantskap med hans grefvinna (f. Geijerstam), »ett långt, magert, stilla och anspråkslöst fruntimmer», som kom på besök några timmar tidigare än mannen; och han förmäler, att då hon var känd för sin musikaliska begåfning och sin vackra röst, öfvertalade han henne genast att sjunga. Hon föredrog då bland annat Josephsons nyligen utkomna »Fogeln i November», samt tillsammans med honom sjelf Lindblads duett »På gamla dagar». »De nödgade mig sedermera», tillägger han, »att sjunga mina visor, och jag måste sedan göra det ofta.» Denna lilla upplysning är af intresse: Josephson brukade således i sin ungdom sjelf föredraga sina sånger.

»Jag höll dem räkning», fortsätter han vidare, »för att de abstraherade från min röst och läto min sång gälla för hvad den skulle, och jag har i afseende på den senare alltid varit för egenkär

* Det Rudenschöldska herresätet var naturligtvis ej det gamla slottet sjelft, som ej på långa tider bebotts, utan en gård i närheten.

för att ej tro, att den, underhjelpt af en god röst, skulle ganska väl kunna låta höra sig, då jag är tillräckligt erfaren om hur sång skall vara för att betyda hvad den bör — det må härmed vara hur det vill, ömtålig är jag till en ytterlig grad i afseende på visans föredrag, men det skyller jag på den eller de, som så väl förstå att uppfatta det. — En till alla delar naturenlig och innerlig sång är bland de skönaste fröjder jorden i mitt tycke har att bjuda, och jag vill ej för flygtig vinning bortbyta den rika glädjen att med fullt hjerta bekänna dess värde — och en sådan glädje är för mycket öfver all verldens förmåga att beröfva mig — ty den har i sin betydelse något af förtröstan och står såsom sådan i nära sammanhang med det religiösa lifvet.»

De två sista raderna äro ju rätt märkliga: vi se der Josephsons höga uppfattning af musikens betydelse redan i korthet angifven.

— — — — — — — — — — — —

Josephsons musikelever på Leckö voro tvenne små flickor, båda med namnet Stina, den ena »Stina på Leckö» och den andra »lilla Stina»*, såsom Torsten R:s flicka brukade kallas. De voro mycket förskräckta för den nye läraren och greto ymnigt under de första timmarne — ja, »den yngre vattnade länge med tårarnes regn sitt arbetes fält, och i sanning var det ej utan, att telningen dref i höjden och bar frukt.»

Utom den tid Josephson tillbragte med musiklektioner (4 timmar om dagen), med ett vänligt familjelif och med kringströfvande i skog och mark, kunde han äfven egna några ensamma stunder åt bokstudier:

»Jag hade tagit med mig Goethes »*Aus meinem Leben*», skrifver han, »och allt från den stund jag började läsa detta arbete, utöfvade det öfver mig en förtrollande makt, jag kunde de lediga stunderna ej mycket slita mig från mitt rum och boken — dock hände det äfven, att jag befann mig gående midt på landsvägen fördjupad i min nya älsklings-lectur. En bänk under en lönn vid slottsmuren och, längre från hemmet, en höjd i en temligen ful skog, der man ändå hade Kinnekulles blåa topp att betrakta, voro äfven mina favoritplatser under studerandet af Goethe.» — — — »'Aus meinem Leben' är en bok, som nödvändigt bör öfva det största inflytande på hvar och en som har konsten till sitt mål — det väckte också hos mig tusende nya tankar och begrepp och kallade mig till en ovilkorlig undersökning af hvad jag möjligen vinnlagt mig om för att gå fram på den bana, som temligen gifvet skulle bli egnad åt konsten — och jag fann, att det ungefärligen var platt intet — det förödmjukade mig, men det upplyftade mig äfven, ty känslan af att vilja börja ett nytt och verksammare lif är af en helig natur. De betraktelser läsningen åstadkommit, födde oupphörligen nya — jag lefde en bland de vigtigaste och rikaste dagar jag minnes: jag fann att verldens mångfaldiga bestyr och nöjen hade öfvat ett inflytande på mig, som, om det ej i tid vändes till godo, kunde blifva ganska menligt. Jag fruktade, att jag hade njutit mer än lidit — mina önskningar hade på många sätt blifvit uppfylda — jag fruktade mig sjelf. Egoismens flor hade lagt sig öfver hvarje fiber af min varelse — jag hade önskat för mycket och tänkt för litet, åtminstone för oredigt och planlöst — jag hade redan lefvat för mycket och verkat för litet — jag hade gjort gagn för ingen annan än mig sjelf, och icke heller detta på det rätta sättet — jag hade varit en lekboll för känslans njutningar — just detta var det värsta — jag fruktade, att de ljusa, rena ögonblick af mitt lif, som verkat och framkallat mina religiösa öden, kunde bli befläckade af en hädande glömska af den Nåd, som vederfarits mig — jag befarade allt detta deraf, att jag så ofta gladdes öfver planer, som jag i dystrare stunder ej kunde anse för annat än luftslott. Den brinnande oro, den oupphörliga längtan, som jag emellanåt kände och känner såsom en tärande feber rasa inom mig, och som under ett rastlöst jägtande i en verldslig och planlös verksamhet hvarken bemärktes af andra eller mig sjelf — allt detta födde en plan (och jag känner mig tillfredsställd af, att denna ännu lefver hos mig med fullt lif) att förr eller senare genom en tids tyst och stilla tillbakadragande till någon aflägsen trakt ordna mina åsigter, min verksamhet och mina afsigter, att genom ensliga studier i mina älsklingsämnen reda mina förvirrade fantasier — att få fast fot inom mig sjelf.»

Utom det egentliga och djupare intresset af denna sjelfbetraktelse, som synes göra uppslaget till en inre kamp mot hvad han anser för försoffning och glömska af hvarje högre lifsuppgift, eger denna passage äfven deruti sitt intresse, att Josephson här för första gången bestämdt uttalar, att han för framtiden beslutat *egna sig helt åt konsten*.

Det var under dessa dagar af allvarligt ingående i sig sjelf och, vi kunna ju äfven tillägga, af svärmande drömmeri, som Josephson diktade och tonsatte en af sina skönaste ungdomssånger, det af glödande känsla genomträngda »*Längtan från hafvet*», hvilket stycke alltså kan betraktas som den närmaste frukten af den oro och trängtan, som nu rörde sig i hans själ. Sjelf kallar han denna sång för sin »Leckövisa», ett namn som blott torde vara bekant för hans närmaste. Det var under en blick på Venerns mäktiga vattenspegel, med det blånande Kinnekulle i fonden, som han inspirerades att dikta denna sång. Sjelf skrifver han härom följande:

»Dessa eller med dessa nära beslägtade utsigter» — han hade just i sin dagbok skildrat i lifliga färger det gamla slottet och den vackra utsigten derifrån — »utgjorde det enda natursköna som Leckö erbjöd; men när solen lyste öfver naturen, hade man äfven rik njutning af den, och sådana dagar var det ej utan sitt ljufva behag, att, der jag satt vid pianot under lektionerna, jag blott behöfde vända ögat mot det närmaste fönstret för att se både slottet och den blåa sjön, båda i en gyllene dager. Det var en enda sådan blick utåt, söndagsmorgonen den sista Juli, som återgaf en nog rik inspiration att denna och följande dagen den 1 Aug. kunna göra utkast till och utföra min Leckövisa. Dagen var klar och varm, åtminstone det senare var mitt hjerta, visan uttryckte ock, tyckte jag, hvad jag kände och tänkte, men det kan vara temligen osäkert, huru många i afseende på den kunna vara ense med auctorn.»

Omedelbart efter detta öfvergår han i sina anteckningar till följande betraktelse:

»En för mig behaglig sida af mina sysselsättningar utgjorde de stunder jag ensam tillbragte vid pianot. Stillheten omkring mig, då jag satt ensam i den stora salen och fruntimren vid sina arbeten i förmaket, tusende känslor och tusende minnen, sorg och glädje, hvilka som hastiga strömoln skiftade i mitt hjerta, allt tog form vid pianot, och jag led och gladdes i vexlande gestalter, dem min oroliga fantasi framkallade ur tonernas verld, och om jag efter sådana stunder ofta kände mig sammanpressad och nedtryckt af de dystra målningar jag ovilkorligen utkastade, så var jag dock lika ofta tröstad och upplyftad af den lugnande ande, som bor i de hemlighetsfulla tonernas himmel. Jag frambar här på ett annat sätt än det förr nämnda min känsla af missnöje med mig sjelf, hvilken jag dock här med de trognaste framställningar af mitt inre tillstånd sökte försona. De tårar man i hjertat gjuter äro ej lindrande som de hvilka qvälla ur ögats öppnade springkälla, och den sorg, som sjunger, öfvergår förr till ett försonadt lugn än den som envis dröjer i hjertats mörkaste hvalf. Sålunda kan tonkonsten bli oss en rik himmel af tröst, som vänlig och klar här och der strålar fram mellan de tunga lidelsernas moln, och när det då herrligen klingar i rymden, hvem skulle icke vilja lyssna till de himmelska röster, som kalla våra oroliga andar till fridens och försoningens glädje? Jag offrar åt dessa undergörande makter och hoppas på deras förböner till den Himmel, som *de* äro mycket närmare än jordens barn. De äro sjelfva bönens strålande syskon och finna, såsom denna, vägen till den evige Nådens Gud, som ej förgäfves kallat deras ljufliga stämmor till lif, då de böra tjena och lofva Hans egen öfverallt underliga kärlek och makt.»

Sant sniile utan hjerta är ett oting.

JACQUIN.

---

* Sedermera gift med den kände tidningsmannen d:r S. A. Hedlund.

En likhet.

Från en aktad musikvän hafva vi erhållit följande uppsats, som här meddelas. Den likhet som påpekas mellan de nedanstående melodierna i Marschen och Dansvisan är lätt märkbar. Marschen är dock till omfånget större, så att någon jemförelse takt efter takt ej gerna kan komma i fråga. Insändaren yttrar sig sålunda:

Då jag för någon tid sedan hörde spelas ett par folkmelodier ur Arwidssons »Svenska fornsånger», tyckte jag mig finna en ej obetydlig likhet mellan en af dessa — en dansvisa, 3:dje del. sid. 250 — och en väl bekant gammal marsch. Jag har här sammanstält de båda melodierna.

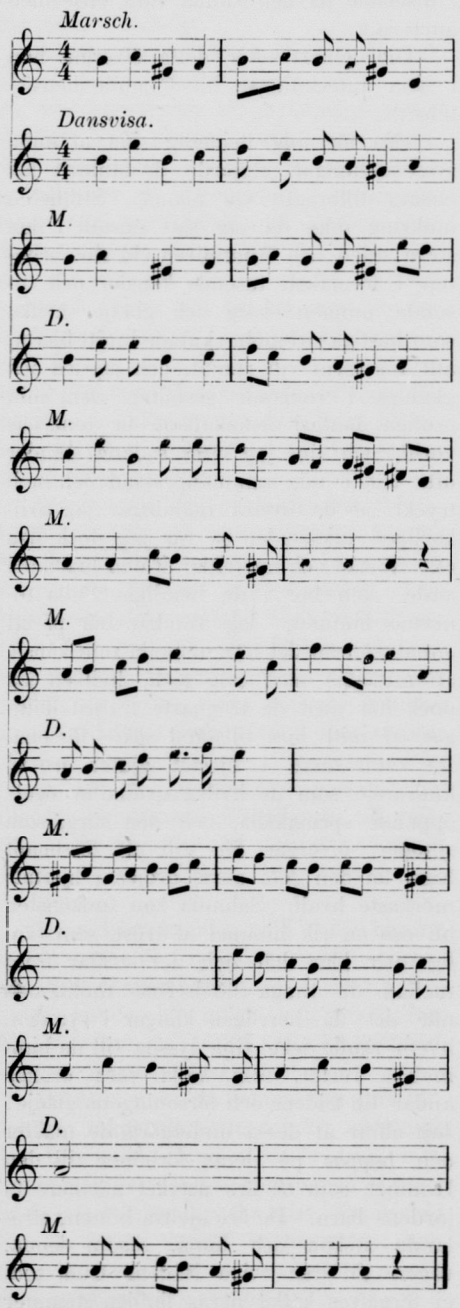

Förekommer icke denna dansvisa som en stympad reminiscens af den s. k. Narvamarschen, »Viken, tidens flygtiga minnen» etc.? Man torde finna, att beträffande de 4 första takterna öfverensstämmelsen är påfallande, och att vidare dansvisans 5:te takt erinrar om marschens 9:e, samt att derjemte en viss likhet förefinnes mellan den förras 6:te takt och den senares 12:te. Jemför dessutom dansvisans begynnelsetakt med marschens 5:te takt.

Den ifrågavarande marschen är, såsom Leonard Höijer visat i tidskriften »Förr och Nu» (1875, sid. 149) af irländskt ursprung. Dansvisan kan sålunda icke ha legat till grund för marschen. Tvärtom föreställer jag mig, att den, som satt ihop den förra, dervid begagnat sig af reminiscenser ur den senare.

C. Lunn.

Friedrich Schneider.

För 100 år sedan, d. 3 Jan. 1786, föddes i Alt Waltersdorf i Sachsen Friedrich Schneider, lika berömd som förträfflig dirigent och lärare som mångsidig komponist. Han egnade sig tidigt med ifver åt musikens studium och började utgifva 1805, såsom student i Leipzig, mindre arbeten, pianostycken, stråkqvartetter och motetter, som väckte sådan uppmärksamhet, att han 1806 erhöll plats som organist vid universitetskyrkan i Leipzig; 1817 blef han kapellmästare vid Stadtteatern i Leipzig. Hans förnämsta verk är »Das Weltgericht» (»Yttersta domen»), men flere andra af hans oratorier finnas utgifna och äro ännu icke förglömda. Dessa äro »Die Sündfluth», »Das verlorene Paradies», »Pharao», »Jesus' Geburt», »Christus das Kind», »Christus der Meister», »Gideon», »Gethsemane und Golgatha» samt »Absalom». Härtill komma 4 andra outgifna oratorier och en mängd kyrkokompositioner, 7 operor, 23 symfonier, kammarmusik, manskörer, solosånger och flere teoretiska arbeten. Schneider kallades 1821 till kapellmästare i Dessau och utvecklade der en rik verksamhet. Han grundade bland annat en musikskola, som hade stort anseende, och anordnade stora musikfester, hvilka höllos i åtskilliga tyska städer. Han afled i Dessau d. 23 Nov. 1853.

Tankar om pianospelet.

Då fröken Marie Wieck, den utmärkta, hos oss väl bekanta pianovirtousen och musiklärarinnan, nu anländt till Stockholm för att tillbringa vintern härstädes och gifva lektioner, torde följande yttrande af henne om det tanklösa pianospelandet läsas med intresse. Det är ur »Tonkunst» anfördt i Dresdener Tageblatt och har följande lydelse:

»Det s. k. moderna pianospelet baserar sig nu mestadels på enorm teknik. Det är utom all fråga, att denna ofta genom ett oerhördt arbete vinnes på helsans bekostnad. Nå, förena sig med tekniken talang och genialitet, så öfverser man gerna med framhållandet af denna teknik, som likväl ofta låter klassiska stycken framträda i mycket hastigare tempo än nödigt är; man förgäter i detta fall de hastiga motsatserna mellan ett hviskande pianissimo och ett fortissimo. Det sistnämda klingar ej alltid skönt, utan tager i anspråk en kraft, som ej mer behandlar pianot som ett stränginstrument, utan som ett smedstäd. Att uppfattningen af det spelade, som hos de talangfattiga aldrig blir klassisk, deraf skall lida är ju en naturlig sak.

Särdeles har man hos många pianister att tadla det hårda staccatoanslaget likasom det förfärliga 6—7 timmars dagliga öfvandet af de krångligaste fingeröfningar; om spelet härigenom blir vackert är ganska tvifvelaktigt. I första rummet skadar det emellertid helsa och nerver till den grad, att det vore mycket bättre om de öfvande ginge ut att promenera i stället för att spela; — ja, hur många lärjungar och till och med konstnärer ha ej förstört sig med dessa förderfliga öfningar. Pianisterna Thalberg, Moscheles, Chopin, Mendelssohn, Clara Wieck, v. Bülow hafva genom sitt spel visat rätta beskaffenheten af anslag och uppfattning. Det är skada att hos många nyare instrument tangenterna måste tryckas ned för mycket och att de äro så tungspelta, att derigenom handens arbete förökats; men just härigenom erfordras ett mjukare och ledigare anslag och i fortet måste ett tydligt spel inläras genom legatot. Måtte konservatorierna alltid behjerta detta, helst som ifver hos lärjungarne sällan fattas. Då skulle helt visst bättre resultat uppnås och dussinspelarne bli mer och mer sällsynta. Sådana som ej hafva talang bör man visa tillbaka och draga in på 6—7 timmarsöfningarna.

Om sin fader, den berömde piano- och sångläraren Friedrich Wieck, hvars hundraåriga födelsedag inträffade d. 18 Aug. 1885 och då högtidlighölls, vittnar dottern Marie att han förband det andliga i konsten med dess teknik utan att låta eleven arbeta sig till döds. Såväl Marie W. som hennes syster Clara Schumann äro lefvande intyg om Fr. Wiecks pedagogiska förmåga, om hvilken Henriette Sontag på sin tid yttrade: »Såsom pianofortelärare har han ett verldsrykte, men äfven som sånglärare står han oöfverträffad.» Friedrick Wieck lefde sedan 1840 i Dresden och afled d. 9 Okt. 1873 i Loschwitz, der han brukade tillbringa somrarne. — Det torde intressera våra läsare, att höra det programmet vid den minnesfest som der till hans ära gafs d. 18 Aug. förlidna året, och vid hvilken Marie Wieck biträdde, upptog 2 nummer kompositioner af Aug. Söderman, nämligen fruntimmersqvartetterna »Sehnsucht», »Die Blumen sie duften», »Jungfrau ging zum Wäldchen dem schönen» och »Hochzeitmarsch».

Sträng ordre. Klarinettisten K. i staden G:s teaterorkester var vanligen mycket osäker i sin stämma. Den humoristiske dirigenten C. vände sig derför under en repetition till violinisten B., som hade en passage tillsammans med K., sägande: »Hör nu, herr B., ifall det nu går åt h-e med herr K., så får herrn följa med!»

FÖLJETONG.

Hos gamle Fritz.

Af *Elise Polko.*

Det var sköna tider för de utländska sångfoglarne af alla slag, då den store preussiske konungen, som folket sedan kallade »gamle Fritz», i förening med sin hofkapellmästare Quantz och den förträfflige Stichelmann på lediga stunder satte arier och herdespel i musik för italienska strupar! — Den tiden strålade på de stora tyska scenerna allehanda »stjernor» med bländande ljus, — så i Dresden Faustina Hasse och Mignotti, en liten capriciös tjuserska, den firade altsångaren Carestini och i Berlin den unga, bildsköna Giovanna Astrua. Man betalade dem alla så bra, att derom talades vidt och bredt, men ingen teater gick derför öfver ända, såsom det sker i våra dagar i följd af »stjernornas» höga aflöningar. Profsjungandet inför konungen i Berlin var emellertid en sak, som de lysande sångartisterna ej undsluppo, hade de än bragt en hel verld i förtjusning; — fann deras strupe ej behag för konungen, så packade man in deras egare, utan vidare omständigheter, och sände dem åter dit, hvarifrån de kommit. Derför kände äfven de modigaste bland dem en häftig hjertklappning, när en sådan profafton inträffade. Man visste ju ganska väl, att antingen i en mörk loge eller bakom ett förhänge af sammet eller siden hade man den kunglige musikern och hans kännare, under det Quantz satt vid klaveret och ett antal musici från hofkapellet stodo färdiga att omvexlande ackompagnera sången och aflösa mästaren vid instrumentet. Och dessa herde- och sångspel, operor och konsertarier af tyska komponister, hvad de nu hette, voro ej så lätta att sjunga. Ett undantag härifrån gjorde operorna af hofkapellmästaren Hasse i Dresden; ty han hade gjort en så grundlig skola i Venedig, att man der kallade honom il caro Sassone, och hade till fru en Faustina, för hvilken han satte sina musikstycken Derför hade också den unga, undersköna Astrua, när man kallade henne från sin födelsestad Turin till Berlin, emedan den store konungen ville höra henne, förargad gjort en knyck på hufvudet och knipit ihop den täcka munnen, som om hon haft att svälja ett elakt medikament, ty med kallelsen, som mycket liknade en befallning, hade också kommit en aria ur ett nyss fullbordadt herdespel, »Il ré pastore», af okänd komponist, jemte tillsägelse att kungen önskade höra af henne just detta musikstycke. — Stackars Giovanna! — Aldrig hade några fioriturer förefallit henne så svåra, som just dessa. Och hon kunde ej en gång vända sig till komponisten och befalla honom ändra större delen af hans passager! Hon hatade redan på förhand denne okände af hela sitt hjerta. Nå, i Berlin skulle hon utösa sitt förakt och sin vrede öfver honom, så som det tillkom en äkta prima donna assoluta, der skulle han få skrifva noter så som hon befalde. — Vore kanske sångarne till för komponisterna? — Fingo ej dessa notskrifvare tacka sin Gud att sångare, i all synnerhet sångerskor, funnes här i verlden. Hvad skulle det bli af deras operor, om icke de sjöngos och icke guld- och silfverklingande strupar, blixtrande ögon och purprade läppar åtogo sig dem! Det var en förhäfvelse utan like att icke dessa herrar insågo detta och på sina knän tiggde och bad att man skulle sjunga deras musik. — Sångare och sångerskor ville hela verlden ha, öfverallt sträckte man ut händerna efter sådana — men hvem brydde sig om komponisterna?! De måste framför allt göra sångarne och sångerskorna till viljes. Men hvilka strider måste ändå icke utkämpas för en ändring af några få takter eller en enda fattig sida i partituret! Och så dessa tyska komponister, hvem behöfde väl i egenskap af italiensk sångerska bry sig om de der björnarne! Hvad förstodo de af en italiensk prima donnas sång? Det skulle Giovanna Astrua säga den preussiske konungen i Berlin rakt i ansigtet, så var hennes beslut när hon reste af till, som hon trodde, den eviga snöns land.

Hon tog vägen öfver Dresden för att der träffa »caro Sassone», Faustina och först och främst sin berömde landsman Carestini. De båda senare hade leende åhört hennes vredes utgjutelser öfver profarian, men Adolf Hasse sjelf ingaf den sköna sångerskan mod. »Kungen sjelf är den finaste kännaren, — behagar ni honom» — sade han — »så kan ni ej önska er det bättre än att under hans ögon få sjunga — och lära!» Han skildrade derefter lifligt den triumf han sjelf två år förut hade firat, då den store Fredrik efter slaget vid Kesseldorf inryckt i Dresden för att der hvila något på sina lagrar. Genast efter konungens ankomst hade hans generaladjutant öfverbragt befallningen, att på aftonen följande dag Hasses opera »Arminio» med ballet och hela ståten skulle uppföras på kungliga teatern. Trots den allmänna bestörtningen blef uppförandet af operan lysande och Faustina framstod som en strålande sol, hvars glans förbländade konungen. Under de nio dagar Fredrik tillbragte i Dresden befalde han hvarje afton kammarmusik, då Hasse måste sitta vid flygeln och ackompagnera.

Carestini, som egde den skönaste kontraalt i verlden, hade tillsammans med Faustina 12 år förut sjungit i London under Händels spira och det lät i Astruas öron som en saga när han berättade hur man der borta i dimmornas land hade firat honom. Och Hasse tillade skämtande: »säg nu den konungslige herrn, min sköna vän, att den som icke hört denne Bernacchis lärjunge, har inte hört någonting riktigt förträffligt. Ingen sångare i verlden kan sjunga ett adagio vackrare än han. Då sjunger han som en Silbermans orgel!»

»Ni skall komma till Berlin, amico mio», yttrade sångerskan smickrande till Carestini, då hon tog afsked från honom, och der skall ni hjelpa mig att besegra de der tyska björnarne, komponisterna, hvilkas namn man ej en gång kan uttala utan att storkna, så att de skrifva sina noter så som jag vill sjunga dem, — jag, Giovanna Astrua. Lofva mig det!»

»A revidere», sade derför också Carestini, då han kysste Astruas hand vid afskedet. (Forts.)

Obs. ***Direkta landsortsprenumeranter*** *torde inom denna månad till* ***Svensk Musiktidnings Expedition*** *insända betalning eller, om de ämna sluta, godhetsfullt tillkännagifva detta genom att med uppgifvet namn återsända de bekomna numren.*

Postprenumeranter *böra ej samtidigt anmäla sina namn hos oss, för att ej få dubbla exemplar.*

Herrar ***Bokhandlare*** *anmodas att ofördröjligen insända reqvisitioner på exemplar i fast räkning.*

Redaktionen.

Runeberg som tonsättare.

I ett nummer af Östra Finland läses en intressant skildring af Z. T., kallad »Runeberg vid 28 år», deri bland annat omtalas att Runeberg i sina yngre dagar älskade att på pianot uttaga melodier till sina dikter. »De ha aldrig blifvit upptecknade» — heter det vidare — »dikten blef odödlig, melodien dog i diktarens bröst. En af dessa en skalds okända melodiska drömmar fick en sällsam gengångare. Fredrik Ehrström hade, bland andra Runebergs dikter, äfven tonsatt 'Löf och örter och blommor små'. Motivet var så förvånande likt Runebergs egen melodi till samma stycke, som om Ehrström afskrifvit denna. Hade han hört den? Aldrig. Melodien låg förborgad i orden, med hvilka den blifvit född, och Ehrström hade med musikalisk inspiration funnit den der.»

Med anledning af denna uppgift påminde sig den, som skrifver detta, att han en gång frågat Runeberg sjelf, om det vore sant, som berättades, att den kända melodien vore en produkt icke af Ehrström, utan af honom sjelf. Svaret lydde, att de båda i förening komponerat den, men något som häntydt på att de båda fullkomligt oberoende af hvarandra funnit samma melodi, omnämde Runeberg åtminstone icke då.

Beträffande en annan af Runeberg sammansatt melodi vore det af stort intresse att erhålla närmare notis. Saken är den, att Runeberg samtidigt eller kort efter det han skrifvit »Soldatgossen» äfven till densamma komponerade musik. Då han hemma hos sig icke hade något

piano eller annat instrument, skickade han efter musikdirektör Blom, väl bekant för alla den tidens Borgåboar, för att upptecknа melodien. Blom kom också beväpnad med fiol, och sedan Runeberg för honom hvisslat stycket, återgaf den förre detsamma på instrumentet, hvarefter han fängslade det i noter. Runeberg nämde sjelf en gång om för mig »att melodien gick i polkatakt».

Då en tid härefter poetiska kalendern »Veteranen» utgafs, till hvilken Runeberg lofvat en af sina otryckta »fänrikar», fick undertecknad, som hade bestyret med bokens redaktion, af Runeberg tillsägelse att af Karl Collan för det nämda ändamålet utbegära manuskriptet till »Soldatgossen». Karl Collan hade nämligen erhållit det jemte den af Blom upptecknade melodien, sannolikt för att närmare utarbeta den senare. Om dess vidare öden är mig intet bekant.

Tilläggas kan, att F. Pacii så allmänt älskade melodi till samma poem uppkom i sammanhang med och före detsammas publicerande i »Veteranen». Det var nämligen efter trägna uppmaningar af en numera afliden musikvän som Pacius åtog sig att skrifva melodi till stycket. Denna publicerades dock icke i kalendern utan blef särskildt, ehuru samtidigt, utgifven och till förmån för samma ändamål.

Från Scenen och Konsertsalen.

Jan. **Stora Teatern.**

15. Adam: *Konung för en dag* (Némea, Zelida, en bajader: Frkn. V. Andersson, Laurin, Karlsohn; Mossul, Kadoor, Zephoris, Piffear, Zizel, Atar: Hrr Lundquist, Strömberg, Ödmann, Dahlgren, Janzon, Torsslow).
17 *Vermländingarne.*
19 Naumann: *Gustaf Wasa* (Gustaf Wasa, Christiern II, Sev. Norrby, Lars Sigges. Sparre: Hrr Sellman, Lundquist, Strömberg, Sellergren; Christina Gyllenstjerna, Cecilia af Eka, Margar. Wasa, Anna Bielke, Sveriges skyddsengel: Frkn. Ek, Javette, fru W. Strandberg, frkn. Wellander, Karlsohn. Tre danska officerare: Hrr Ohlsson, Bröderman, Rosén; Erik Wasas, Sten Stures, Joak. Brahes skuggor: Hrr J. Örtengren, Rundberg, Malmsjö; två unga Ribbingars skuggor: Frkn. Laurin, Meijer). 175:te gången.
21, 25, 28. » *Gustaf Wasa.*
22. Gounod: *Romeo och Julia* (Capulet, Romeo, Pater Lorenzo, Tybalt, Grefve Paris, Mercutio, Benvolio, Hertigen, Gregorio: Hrr Lundquist, Ödmann, Sellergren, Rundberg, Malmsjö, Forstén, Torsslow, Rosén, Ohlsson; Julia, Gertrud, Stefano: Frk Grabow, fru C. Strandberg, frk Karlsohn).
26. » *Romeo och Julia* (Julia: Frk Ek; Pater Lorenzo: Hr Strömberg).
27. Bizet: *Carmen* (Don José: Hr Kloed, 1:sta debut.; Escamillo, Smugglarhöfdingen, Zuniga, Moralés, Remendado: Hrr Forstén, Ohlsson, Håkansson, Malmsjö, Bröderman; Carmen, Michaela, Frasquita, Mercedes: Fru Edling, Frkn. Javette, Andersson, Laurin).

Dramatiska Teatern.

20. Auber: *Muraren.*
» Adam: *Närnbergerdockan.*

Nya Teatern.

15, 28. Millöcker: *Tiggarstudenten.*

Å Stora teatern gafs, såsom ämnadt var, Naumanns opera »Gustaf Vasa» d. 19 Januari, 100-årsdagen af dess första uppförande d. 19 Januari 1786. Salongen var i det närmaste fullsatt och operan mottogs med mycket bifall, hvilket framkallades ej blott af det fosterländska ämnet och den i många stycken ännu för vår tid njutningsrika musiken, utan äfven af de spelandes prestationer och de präktiga sceniska anordningarna, som göra stora teaterns regissör hr Christiernson heder. Särskild uppmärksamhet ådrog sig de i ordets egentliga bemärkelse glänsande krigarrustningarna, förfärdigade här vid Stockholms nya bleck- och plåtslageribolags fabrik, som förestås af hr C. J. Palmquist. Hufvudpersonerna i operan skötte sina resp. roler förtjenstfullt. I Christierns rol gjorde sig herr Lundquists präktiga röst väl gällande, man skulle endast i rolens framställning ha önskat mera rörlighet. Hr Sellman sjöng den vackra välbekanta arian »Ädla skuggor, vördade fäder» värdigt och varmt, med vackert musikaliskt föredrag och löste för öfrigt väl sin uppgift. Fröken Ek var en intagande, kanske endast något för vek Christina Gyllenstjerna, hennes sång var förträfflig, hvilket äfven kan sägas om fröken Javette som Cecilia af Eka. Den vackra kören af de fångna adelsfruarna, hvilken inleder operan, tog sig väl ut. Då vi i denna tidning (årg. 1882 n:o 7) meddelade Naumanns porträtt och biografi, hade vi äfven tillfälle att tala om hans förnämsta verk, »Gustaf Vasa», och framhölls då bland operans förnämsta nummer utom den nämda arian med kör qvintetten »kärlek för en fosterbygd», Gustafs monolog med den pikanta af Bellman använda reträttmusiken utanför, skyddsengelns sång jemte åtskilligt i balletten, Christierns monolog och scen med skuggorna. Om äfven några af operans dramatiska effektscener förefalla oss föråldrade och de alltför långa recitativen tröttande, finnes dock nog mycket gediget värde i denna opera att kunna bevara henne från ödet att snart grafläggas i arkivet. Operans rolbesättningar skola vi i ett följande nummer meddela. Från första föreställningen till $^{16}/_{3}$ 1823 har operan varit gifven 134 gånger. Med omarbetad instrumentering af Ignaz Lachner och ny ballett af S. Lund gafs densamma från $^{12}/_{4}$ 1859 till $^{3}/_{10}$ 1860 28 gånger och upptogs åter 1880 samt upplefde vid sitt 100-årsjubileum sin 175:te representation.

Såsom galaspektakel under danska kronprinsparets besök härstädes med anledning af konungens födelsedag gafs »Romeo och Julia» d. 22 Jan. Operan utfördes vid detta tillfälle mästerligt å alla händer och innehafvarne af hufvudrolerna voro förträffligt disponerade. Operan är, som bekant, tillegnad konung Carl XV af komponisten, och dess gifvande vid detta tillfälle kan derför anses som en fin uppmärksamhet mot den närvarande dottern till denne konung.

I Bizets alltid och öfverallt med nöje hörda genialiska opera »Carmen» har herr Kloed gjort sin debut å Stora teatern i Josés rol och detta med afgjord framgång, bevisad af många bifallsyttringar och framropningar. Att dessa under pjesens gång ej besvarades af herr Kloed, hålla vi honom räkning för och hoppas att han med denna från Nya teatern ärfda goda sed blifver ett efterföljansvärdt exempel för vår första scen. Herr Kloeds framgång var välförtjent, ty med en vacker och sympatisk röst förenar han ett smakfullt, väl nyanseradt föredrag; mjukhet och behag mera än styrka karakteriserar hans sång. Äfven hans spel var vårdadt och genomtänkt, ehuruväl denna rol ej ger tillfälle att visa någon mångsidighet i dramatisk framställning. Något uttrycksfullare mimik och lugnare ögonrörelse borde hr K. bemöda sig om. Fru Edling gjorde som vanligt furore i Carmens rol och hr Forstén gaf med spansk liflighet och glöd Escamillos parti. Den qvicka och svåra qvintetten i andra akten sjöngs med förträfflig ensemble. Fröken Javette spelade och sjöng Michaelas lilla rol rätt vackert; hennes naturel lämpar sig dock mindre väl för denna rol.

Från in- och utlandet.

Kapellmästar Andreas Halléns matiné, som skulle gifvas den 31 Jan. har framflyttats till den 2 Febr. Programmet till densamma är genom de dagliga tidningarna bekant och innehåller, som man ser, bekanta saker af intresse.

Eugène Ysayes konsert i Musikaliska akademien eger rum d. 4 Febr., såsom förut nämts, med biträde af pianisten Theophile Ysaye och sångaren Salomon Smith.

Emile Sauret och pianisten Felix Dreyschock annonsera konsert till d. 16 Febr. äfvenledes i Musikaliska akademien.

Fröken Erika Bergenson begaf sig i början af året till Paris för att fortsätta sina studier. Dit har äfven i dessa dagar afrest den unge musikern och komponisten Adrian Dahl för att idka musikstudier.

Medaljen Litteris et Artibus har tilldelats bibliotekarien vid Musikal. akademien Frithiof Cronhamn.

Fröken Hanka Schjelderup, den unga norska pianisten, ämnar att inom kort konsertera härstädes. Hon har fått sin konstnärliga utveckling i Paris, der hon förra året uppträdde offentligt och, som vi strax derefter omnämde, skördade mycket bifall både af publiken och kritiken.

Den unga konstnärinnan är dotter till byfogden Schjelderup i Bergen.

Musikföredrag. Söndagen den 31 d:s börjar professor Byström åter sin resa genom landet, för att sprida kännedom om våra gamla svenska psalm-melodier. Det blir nu på tredje året som han hufvudsakligen sysselsätter sig dermed. Omkring 500 kyrkor hafva besökts, och i mer än 200 hafva folkskolebarnen sjungit åtskilliga gamla psalm-melodier, inöfvade af församlingarnas egna organister, klockare och sånglärare.

Fröken Marie van Zandt, den från Opéra-Comique i Paris bekanta sångerskan, säges vara engagerad för att uppträda i åtskilliga operor å kongl. Stora teatern i slutet af Maj, hvilket säkert kommer att bereda vår operapublik stort nöje. En fråga är likväl om engagement af utländska dyra artister är så välbetänkt under närvarande »dåliga tider». Omvexlande program och upptagandet af populära operor torde kunna blifva lika lockande för den stora publiken utan att kostnaderna för så väl denna som för teatern stegras såsom vid främmande artisters gästspel.

Hr J. Örtengren är engagerad vid kgl. teatrarne från 1 Juni detta år.

Fru Caroline Östberg har uppträdt på St. teatern i Göteborg, der hon den 22 Jan. började sitt gästspel som »Rosenkind» i den bekanta operetten med detta namn. Hon helsades vid sin entré med applåder och buketter samt mottog under operettens gång ytterligare praktfulla buketter.

Professor Fredrik Pacius, den åldrige tonsättaren, skall för närvarande vara sysselsatt med komponerandet af ett större musikstycke med motiv från Loreleysagan.

Carmen instuderas för närvarande å kgl. teatern i Köpenhamn med fröken Dons i titelpartiet, hr Törsleff som don José och hr Algot Lange som Escamillo.

Fröken Almati (Adèle Fich) uppträdde d. 21 Jan. å kgl. teatern i Köpenhamn såsom Azucena. National-Tidende yttrar härom: »Den unga damens röstmedel äro stora och utbildade samt säkra i intonationen. Röstens färg har mer af mezzosopranens glans än af egentlig altröst, men det gäller äfven om den, att tonens egentliga välljud beror af användandet af det djupare stämläget, hvaremot de högre tonerna ej äro fria från en viss skärpa. Hela sångsättet tydde för öfrigt på en präktig skola och hela framställningen vittnade om talang. Fröken Almati återgaf partiet i den kända stilen. Prestationen var mer »fullständig» än att det allmänna epitetet »lofvande» här skulle kunna användas.

Fröken Fich, som eger sitt hem här i hufvudstaden, lär vara engagerad af kgl. teaterns styrelse för att uppträda härstädes å Stora teatern under Februari månad i Azucenas m. fl. partier.

Dödsfall inom musikverlden hafva i början af året varit ganska talrika. Inom vårt eget land hafva vi förlorat professor Winge, f. d. ledamoten af hofkapellet Fr. O. Gelhaar samt operasångaren Wilh. Jacobson. I utlandet har ett par märkliga män skattat åt förgängelsen, nämligen tenorsångaren Joseph Tichatschek och den italienske komponisten Amilcare Ponchielli. Vi hänvisa för öfrigt till nekrologerna längre fram i tidningen.

Paris. Wagnerstriden med anledning af Lohengrins påtänkta upptagande å Opéra comique i Paris fortgår ännu. Paristidningarna innehålla långa artiklar pro och contra. Le Figaro af den 15 innehåller en uppsats af mad. Adam mot Wagner. Hon inlåter sig föga på sjelfva Wagnermusikens estetiska och musikaliska värde; för henne är det hufvudsaken att W. ej blott är tysk, utan dertill en tysk, som skrifvit nedsättande om Frankrike. Madame Adam säger sig ha lärt känna W. personligen i madame d'Agoults salong. W. höll sig då utom de politiska kannstöperierna och var endast konstnär samt värderades högt af de öfriga. »Senare har detta», skrifver madame Adam, »förändrat sig. Men man skall säga till oss: 'Hvad betyder det, om Wagner är franskhatare? Stora tyske mästare ha varit det före honom.' Helt visst, men de hade skäl att hata Frankrike såsom Tysklands besegrare; men nu?» . . . »Om man», heter det vidare i samma artikel, »vill uppföra Lohengrin här i Paris, borde det ske å en enskild, af den tyska Pariskolonien understödd teater, men ej på en af franska staten understödd scen, som näres af ett folk, hvars bröder föllo 1870.» Vidare heter det: »På mig gör W:s musik ett intryck, som om jag hörde de segrande soldaternas marsch, triumfsången och nederlagets snyftningar. Det gifves bland aristokratien, borgarena och den stora mängden legiontals franska qvinnor, som besjälas af samma patriotism som jag.»

— *Kristina Nilsson,* som vistats i Paris på sista tiden, afreste den 13 Jan. till Mentone, i hvilken stad den stora sångerskan kommer att qvarstanna till i början af nästkommande Mars, då hon begifver sig till London för att uppträda på några jättekonserter i Crystal Palace derstädes.

Några dagar före hennes afresa från Paris gaf härvarande amerikanska koloni en lysande bankett till den stora sångerskans ära, i hvilken bankett deltogo amerikanske ministern med fru jemte allt hvad ofvannämda koloni räknar elegant i verldsstaden.

Om Kristina Nilssons planer för framtiden meddelar Daily News' korrespondent i Paris:

Jag träffade en dag fru Kristina Nilsson i en gemensam väns familj. Ehuru hon ser ganska frisk ut, talar hon om att draga sig tillbaka från scenen. Innan hon gör det, ämnar hon dock göra en konstresa i Förenta staterna. Jag frågade henne, hvarest hon tänkte slutligen slå sig ned. »I London och ej annorstädes», svarade hon. »Der har jag mitt hus, och jag tycker om det engelska sällskapslifvet, den engelska karakteren och de engelska sedvänjorna.» — »Och klimatet?» frågade jag. — »Det är endast under två månader på året obehagligt och det är så lätt att komma derifrån då», svarade hon.

Zampa, Herolds välbekanta opera, uppföres åter på Opéra comique i Paris, som det synes med mycken framgång. Det är väl tionde eller femtonde reprisen af denna opera, säger Le Figaro. Den gafs första gången i »Salle Ventadour» den 3 Maj 1831.

Mrs Weldon, som utkämpade den mycket omtalade striden med kompositören Gounod, har i dessa dagar anländt till Paris för att få de 500,000 francs, som rätten i London den 5 Maj i fjol dömde Gounod att utbetala till henne. Kompositören har nu af rätten i Parjs uppfordrats att erlägga summan; i motsatt fall kommer utmätning att företagas hos honom.

Marietta Alboni, Jenny Linds samtida, den på 40-talet så firade altsångerskan, har nu åter i Paris uppträdt för en utvald krets. Hennes stämmas omfång och välljud sägas vara oförändrade, men hennes figur har vunnit i volym till den grad, att hon numera endast orkar sjunga — sittande.

Franz Liszt är i Roma sysselsatt med kompositionen af ett pianostycke med titeln »La pathétique» samt af ett orkesterverk, betitladt »La gondola lugubra». Liszt ärnar i April begifva sig till London för några veckor.

Berlin. Å Friedrich-Wilhelmstadt-teatern har i Januari gifvits en ny operett som vunnit lifligt bifall för sin ovanligt anslående text och vackra om ock ej så originela musik. Operetten heter »Rafaela» och har till kompositör Max Wolf.

I Lepzig kommer Rubinsteins historiska konsertcykel att, efter hvad som nu är bestämdt, ega rum från 12 till 29 Mars, i Paris d. 5—27 April. Före resan till Paris ger han 3 konsertaftnar i Dresden och efter densamma likaså 3 konserter i Brüssel. Härefter begifver han sig till Prag att bevista premièren af sin »Ferramors» och afslutar derpå i London denna bragdrika konserttourné.

Dödsfall.

Gelhaar, Fredrik Otto, f. d. ledamot af hofkapellet, f. $^{30}/_{10}$ 1806, † härst. d. $^{17}/_{1}$. Gelhaar var son af klarinettisten i hofkapellet Carl Sigismund Gelhaar, hvilken, bördig från Dresden, inflyttade 1785 till Sverige, samt anställdes 1827 såsom oboist i hofkapellet, hvarest han tjenstgjorde under en lång följd af år. Gift 1836 med den utmärkta koloratursångerskan, aktrisen vid kgl. teatern, hofsångerskan Fredrika Mathilda Ficker, efterlemnar han enka, barn och barnbarn. En den aflidnes dotter, Wilhelmina Charlotta Gelhaar, har likasom modern gjort sig känd såsom en framstående aktris och sångerska vid kgl. teatern samt är numera gift med kammarrättsrådet J. A. Wallensteen.

Jacobson, Wilhelm, sångare och skådespelare, † härst. d. $^{13}/_{1}$ 39 år gammal. Hr Jacobson var under flera år anställd vid Nya teatern härstädes. Han har med framgång försökt sig både på det lyriska och dramatiska området och derjemte visat goda anlag som skulptör.

Ponchielli, Amilcare, f. $^{1}/_{9}$ 1834, † d. $^{16}/_{1}$ i Milano. Ponchielli var näst Verdi Italiens mest firade operakomponist. Hans första opera »I promessi sposi», som uppfördes 1856, väckte ej så mycket uppseende, men senare arbeten blefvo bättre emottagna, och bland dessa har »Gioconda» (komp. 1876) gått öfver flera utländska teatrar.

Tichatschek, Joseph Alois, berömd operasångare, född den 11 Juli 1807, död den 18 Jan. i Dresden efter långvarig sjukdom. T. var född i Oberwerkelsdorf i Böhmen. Han hade ämnat bli läkare och studerade medicin i Wien, men hans präktiga tenorröst och kärleken till sången drogo honom allt mer oemotståndligt till scenen. Efter grundlig utbildning under Ciccimaras ledning, debuterade han år 1834 i Graz och tog 1838 anställning vid Dresdens hofteater, hvilken han som tjenstgörande medlem tillhörde till sin pensionering 1872 och derefter som hedersledamot. Från Dresden utbredde sig hans rykte öfver hela Tyskland, och på en mängd större teatrar firade han glänsande triumfer. Stockholm besökte han ej mindre än tre gånger, 1863, 1865 och 1866, och sjöng på vår Stora teater Masaniellos, Johans af Leyden, Eleazars och Rienzis partier (den sistnämda operan uppsattes för hans skull). Bland de af T. kreerade roler står Tannhäuser främst. Utmärkelser af alla slag tilldelades honom under hans långa konstnärsbana.

Winge, Otto Daniel, professor, ledamot af Musikaliska akademien, f. d. lärare vid musikkonservatoriet, död härstädes den 16 Jan. Professor Winge var född den 2 Maj 1810 i Skokloster samt son af en orgelnist derstädes. Han blef 1831 elev vid Musikaliska akademien i Stockholm och blef derefter anställd såsom lärare vid den berömda tonsättaren Adolf Lindblads musikinstitut. Han var redan då en framstående pianovirtuos samt uppträdde 1841 på en konsert å Stora börssalen. Derefter reste han utomlands och studerade pianospelet och kompositionen under Thalberg, Moscheles m. fl. Han vistades flera år i Paris och sedermera i Berlin såsom pianolärare samt gaf i sist nämda hufvudstad två konserter.

Vid Musikaliska akademiens konservatorium blef han 1860 lärare i harmonilära och innehade denna befattning till 1878. Af Musikaliska akademien var han ledamot sedan 1853.

Af trycket har Winge i utlandet utgifvit åtskilliga pianostycken, — såsom goda exempel omnämda i Dehns »Lehre vom Contrapunkt» — stråkqvartetter m. m. Uti vårt land är Winge mest känd såsom utgifvare af Teoretisk-praktisk harmonilära jemte exempelbok, som utkom 1862.

Obs.! Billigt annonspris Obs.!

i

SVENSK MUSIKTIDNING.

Från och med detta års början är annonspriset i Svensk Musiktidning nedsatt från 20 till **10 öre** petitraden. **Musikförläggare** och **Musikhandlare, Instrument-handlare** och **fabrikanter, Musiklärare** m. fl. kunna sålunda **allra billigast och med bästa fördel** annonsera i denna **inom musikverlden** spridda facktidning. Kontant liqvid.

Rabatt: 10 % för minst 3 ggr., 20 % för minst 5 ggr.

Annonser mottagas å byrån Klara Vestra Kyrkogata 19 (kl. 9—10 f. m. 2—3 e. m.) samt hos *A. d'Aubigné* Gustaf Adolfs torg 8.

Axeline de Berg Löfgren

gifver med benäget biträde af fröken **Walborg Lagerwall,** en musikälskarinna, Herrar musikdirektörer **W. Heintze, Albert Lindström,** operasångarne **Sewôn** och **Löfgren** samt en mansqvartett

Konsert

i Adolf Fredriks kyrka

Söndagen den 14 Februari kl. 8 e. m.

Biljetter à **1 krona** säljas hos Hofmusikhandlaren *Lundqvist*, Allmänna Tidningskontoret 10 Gustaf Adolfs torg, i *Palm & Stadlings* musikhandel Malmskilnadsgatan 40 samt vid ingången till Konserten.

Kapellmästare.

Hugade sökande till kapellmästarebefattningen vid Musikaliska Sällskapets i Åbo konsert-orkester uppmanas härmed att före den 1 Mars 1886 till sällskapets direktion inkomma med skriftliga, af behöriga intyg öfver kompetens åtföljda ansökningar om sagda syssla; och meddelas derjemte att aflöningen utgör 3,400 mark såsom fast lön samt 10 % af spelinkomsten, garanterad till minst 600 mark, eller tillsammans minst 4,000 mark för året. Kapellmästarebefattningen tillträdes den 1 Juni. Närmare upplysningar genom korrespondens med

Direktionen för Musikaliska Sällskapet i Åbo.

(G. 404 × 3).

Wendela Andersson

meddelar fortfarande sångundervisning åt qvinliga elever efter Isidor Dannströms metod.

Anmälningar emottagas emellan kl. 10—11 f. m.

Adress: **Sturegatan N:o 36.**

Alex. d'Aubignés

Musik- & Pappershandel

8 Gustaf Adolfs Torg 8

(f. d. Huss & Beers Musikhandel).

Axeline de Berg Löfgren

fortsätter sina Sånglektioner.

Nya elever emottagas.

Anmälningstid kl. 2—3 e. m.

Oxtorgsgatan 5, 3 tr.

I Pianospelning

gifvas lektioner af ***Gustaf Roman,***

från Musik-Konservatoriet utexaminerad Organist, van vid undervisning.

Adr. Östermalmsgatan 2 A, n. b. kl. 11—1.

Undervisning i deklamation

gifves och biträde vid rollstudium lemnas

af

Ossian Hamrin,

Grefturegatan N:o 72, 4 tr.

Mottagningstid kl. 9—10 f. m.

INNEHÅLL: Robert Schumann och hans skola (forts. o. slut). — J. A. Josephson på Leckö. — En likhet. — Friedrich Schneider. — Tankar om pianospelet. — Följetong: Hos gamle Fritz. — Obs. — Runeberg som tonsättare. — Från Scenen och Konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1886.